

Tisztelt Megjelentek!

Mind más és más minőségben ismertük Frank Tibort: egyetemi kollégaként, akadémikustársként, akadémiai bizottsági tagtársként, tanítványként vagy hallgatóként, témavezettként, barátként. Mindnyájan tiszteltük és szerettük Frank Tibort – és mindannyiunknak hiányzik.

Frank professzor volt ennek az [Angol–Amerikai] Intézetnek alapítója és első igazgatója, aki kitalálta a szerkezetét, működési mechanizmusát, a vezetői posztokat, a bizottságokat, és legfőképpen az, aki – a kollégákkal együtt – kijelölte az itt folyó oktatás és kutatás irányait, módozatait.

Igényessége minden cselekedetét meghatározta. Legfőképpen önmagával szemben volt igényes, kollégáival és hallgatóival szemben inkább elnéző – és mindig megértő. Ugyanakkor mindig mindenkit munkára biztatott, hol komoly, hol vicces felvetésekkel serkentve és inspirálva őket. Szeretett mindenkinek kitalálni témákat, projekteket. Az egyik családi történet szerint, amikor feleségét, a pszichológus F. Várkonyi Zsuzsát még a hetvenes években egy családi ebédnél arra igyekezett rábeszélni, hogy szerezzen egyetemi doktori fokozatot, a tudományos teljesítményt jelző mérföldkövekkel kevésbé tisztában levő anyósa ezt kérdezte: „és a nagymama ne doktoráljon?” (Egyébként felesége később megszerezte a dr. univ. fokozatot, és bizonyára nem bánta meg.) – Tőlem egyszer, talán 1998-ban ezt kérdezte: „Miért nem írsz egy amerikai irodalomtörténetet magyarul?” Én valóban nem gondoltam erre korábban, de megírtam a 80 íves munkát – igaz, hat évembe telt. Másokat a tudományos fokozatok és címek megszerzésére biztatott, ismét másokat arra, hogy kiadandó könyveikkel nemzetközi kiadókat keressenek meg. Vagyis mindig afféle szellemi nyújtózkodásra buzdította szeretteit és kollégáit, egy kicsit mindig magasabb célt tűzött ki nekik, mint amilyent ők maguk – szerénységből vagy restségből – elképzelték. S az érintettek túlnyomó része hallgatott rá, és elvégezték a baráti kolléga által megjelölt feladatot, ami végül a tudomány üzésének a Bolyai János által leírt „beljutalmát” hozta nekik.

Frank Tibor számára a múltban és a jelenben is a szellemi teljesítmény volt a legfontosabb: ezért üzte az „emlékezéstudományt” – hogy Szócs Géza újító kifejezését vegyem kölcsön *Underground* című verséből – oly magas fokon. Az „emlékezéstudomány” nevében ezért őrizte történészként a személyes múltat is, összegyűjtve és rendszerezve a családi iratokat a

zongoraművész dédanya, Adlerné Goldstein Vilma kottáitól és plakátjaitól az orvos nagypapa, Flesch Ármin iratain át az élsportoló báty, Frank Péter érmeiig. Kézirat- és névjegykártyagyűjteménye nemcsak kultúrtörténeti kincs, de felbecsülhetetlen szellemi és anyagi családi hagyatékként, amely déd- és ükunokái számára is méltón fogja megjeleníteni a nemes őst, Frank Tibor emlékét.

Az „emlékezéstudomány” jegyében vállalta utolsó éveinek egyik legnagyobb feladatát is, az MTA alapításának 200. évfordulója megünneplését előkészítő bizottság elnöki posztját, s e minőségében részletes stratégiát dolgozott ki az Akadémia két évszázados tevékenységének bemutatására. Precíz előkészítő munkája során nemcsak a könyvsorozatok bemutatásának és a kiállításoknak a legapróbb részleteit tervezte meg, hanem az osztályok tudományos eredményeit és a Könyvtár történetét bemutató programokat, valamint a Zeneakadémián megrendezendő díszelőadás műsorát is.

És miként Frank Tibor kötelességének tekintette a múlt megőrzését, úgy hagyta miránk is ezt a feladatot. Nemcsak fia, unokái és későbbi leszármazottai fogják megőrizni emlékét a személyes emlékek továbbadásával és a gazdag tárgyi örökség – a történelmi levél- és kéziratgyűjtemény, a névjegykártyagyűjtemény – gondozásával, de mi, egykori kollégái is igyekszünk ébren tartani Frank Tibor munkásságának emlékét. Ezért született a *Magyar Tudomány* „In Memoriam Frank Tibor” összeállítása a 2023. októberi számban, amelyet munkatársaimmal, Hegyi Pállal, Szabó Éva Eszterrel és Geiger Ildikóval (akik egyébként Frank professzor egykori tanítványai, illetve tanszéki kollégái voltak) állítottunk össze a visszaemlékezésekből és a temetési beszédekből. És ezért kapta Frank Tibor nevét ez a terem is, ahol olyan sok emlékeztető órát tartott. Köszönet érte Kenyeres János intézetigazgatónak és Szabó Éva Eszter tanszékvezetőnek, akik kitalálták és meg is valósították ezt a tervet.

Elhangzott a Frank Tibor-terem avatásán [ELTE Trefort kampusz, R5, 365],
Budapest, 2023. december 15-én.

Bollobás Enikő
professor emeritus
az MTA levelező tagja